

ALLAH İÇİN SEVMEK, ALLAH İÇİN KIZMAK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cenâb-ı Hakk'ın tüm hayırları, lütufları üzerinize olsun... Hem dünyada, hem ahirette Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlelerinizi aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Çarşıda Pazarda Tesbihin Sevabı

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden Deylemî (Rh.A)'in Hazret-i Ali RA ve KV Efendimiz'den rivayet ettiği bir hadis-i şerifle sohbetime başlamak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹

السُّوقُ دَارُ سَهْوٍ وَغَفْلَةٍ، فَمَنْ سَبَّحَ فِيهَا تَسْبِيحَةً،
كَتَبَ اِهْلَلُ لَهُ بِهَا أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ؛ وَمَنْ قَالَ: اَلْ
حَوْلَ وَالْقُوَّةَ اِلَّا بِاِهْلَلِ، كَانَ فِي جِوَارِ اِهْلَلِ حَتَّى
يُمْسَى

(الديلمى عن على)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.344, no:3557; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.50, no:9330; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.394, no:13372.

RE. 214/12 (*Es-sûku dâru sehvin ve gafleh, femen sebbeha fîhâ tesbîhaten ketebe'llâhu lehû bihâ elfe elfi hasenetin; ve men kâle fîhâ lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh, kâne fî civâri'llâhi hattâ yümsiye.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Bu, çarşı-pazar yeriyle ilgili bir hadis-i şerif. *Sûk*, pazar yeri demek Arapça'da. Burada insanlar toplanır, satıcılar mallarını tezgâhlara koyarlar. Müşteriler gelir, orada istedikleri mallara bakarlar. Ölçülür, tartılır, paraları verilir veya başka bir malla değiştirilir. Böylece alışverişler yapılır. Çarşı pazar yeri böyle bir yer. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Es-sûku dâru sehvin ve gafletin*) “Pazar yeri, yanılma ve gaflet yeridir. Gaflet ve yanılma yurdudur.” Neden çarşı pazar yanılma yeridir, gaflet yeridir? Çünkü, alışverişin hakkaniyetle yapılması lâzım! İki tarafın Cenâb-ı Hakk'ın koyduğu adaletli kurallara riayet etmesi lâzım! Satıcının doğru sözlü olması lâzım! Malını haksız yere allayıp, pullayıp methetmemesi lâzım! *Mostra* yapıp, altına kötülerini koyup aldatmaca yapmaması lâzım! Ölçüyü, tartıyı düzgün yapması lâzım!

Alanın riayet etmesi gereken âdâb var. Satanın da riayet etmesi gereken kurallar var, âdâb var. İslâmî bir pazar yerinde ticaret ahlâkına ait uyulması gereken kurallar var.

Hazret-i Ömer Efendimiz halife iken sorarmış:

“—Hangi alışveriş helâldir, hangi alışverişe haram katıştır?.. Şeriata, kânun-u ilâhîye hangisi aykırıdır? Nasıl olursa faize girer?” diye imtihan edermiş. Bilmeyeni, cevap veremeyeni de cezalandırılmış.

Bu ticaret âdâbını, ahkâmını müslümanların, ticaretle meşgul olanların bilmesi lâzım! Herkesin bilmesi gerekir; çünkü hepimiz az çok çarşıya pazara gidiyoruz, bir şeyler alıyoruz, veriyoruz. Tabii, o alışverişte kurallara uygun olmayan işler yapılırsa, sehiv olur, yanılma olur.

Bir de gaflet yeridir diyor. Tabii, çarşıda satıcı malını satıp para kazanmak istiyor. Alıcı da iyi bir mal almak istiyor ve iyi malı ucuza almak istiyor. Bir kazanç hırsı var, dünyalık maddî birtakım düşünceler var... Bu hırslar insanın gözünü bürürse, Cenâb-ı Hak'tan gâfil olur insan. Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi gördüğünü, bildiğini, her yerde hâzır ve nâzır olduğunu düşünemez. Gafletle yanlış işler yapar, belki de haramlara bulaşır.

Bu çok olur. Yalan yere yeminler, hileli mallar olur. Belki hileli paralar olur. Eskiden paranın da halisi ve kalpı, sahtesi olurmuş. Belki şimdi de sahte para yine bahis konusu. İşte böyle bir yer...

İnsan oraya girdiği zaman tehlikeli bir mıntıkaya giriyor. Hata yapılabilen, insanı Allah'ın rızasına aykırı durumlara düşürebilen bir yere girmiş oluyor. Dikkat etmesi lâzım! Mühim olan Allah'ın rızasını kazanmak, Allah'ın rızasına aykırı iş yapmamak, haramlara, günahlara bulaşmamak... Müslümanın ana fikri budur.

Şimdi böyle bir yere giren, imanlı bir kimse ne yapacak?.. Tesbih çekecek, Allah'a sığınacak. Burada Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(Femen sebbehâ fîhâ tesbîhaten) “Kim bu pazar yerinde, çarşı yerinde bir tesbih söylese...” Tesbih ne demek?.. *Sübhâna'llâh* demek... Tesbihin de tabii çeşitleri var. Kur'an-ı Kerim'de de (*Sübhâne*) ile başlayan pek çok ayetler var. Bizim *Evrâd-ı Şerîfe*'mizde bu tesbihatla ilgili ayetlerin olduğu bir gün de var. Oradan, pazar günü evradından hatırlayabilir kardeşlerimiz.

Tesbihlerin, yâni Allah'ı tesbih etmenin, “*Sübhâna'llâh*” demenin güzel ibareleri, çeşitleri var. Hepsi güzel... Meselâ; Adem AS'ın tesbihi, Nuh AS'ın tesbihi... Yunus AS'ın tesbihi:

إِلَٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

(الأنبياء: ٨٧)

(Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü mine'z-zâlimîn.) [Senden başka hiç bir ilah yoktur, yâ Rabbi seni tenzih ederim; gerçekten ben zâlimlerden oldum.] (Enbiyâ, 21/87) gibi, ayetlerde olan, hadis-i şeriflerde olan tesbihler var.

“Kim orada bir tesbih okursa, tesbih sözü söylerse; (*ketebe'llàhu lehû bihâ*) bu tesbih sözünden dolayı, bu dilindeki ifade ettiği bu güzel sözden dolayı Allah ona *elfe elfi hasene* yazar.” Bu *elfe elfi hasene*, bin kere bin hasene demek. Bin kere bin de milyon eder. Yâni, bir milyon hasene yazar.

“—Tesbihin anlamı ne, mânâsı ne?.. Biz Kur'an-ı Kerim'de de tesbih sözünü okuyoruz. Namazda da rükûda, '*Sübhâne rabbiye'l- azîm*' diyoruz; secde de '*Sübhâne rabbiye'l-a'lâ*' diyoruz. Tesbih ne demek, Türkçe'de bunu hangi söz ifade eder, nasıl anlatabiliriz?..”

“*Sübhâna'llâh*” demek, Cenâb-ı Hakk'ın; rab-bimiz, alemlerin rabbi, yaradanımız, Mevlâmız Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin her türlü noksan-dan, eksiklikten, kusurdan, ayıptan münezzehtir olduğunu ifade etmektir. Yâni:

“—Yâ Rabbi! Senin hiç eksiğin, kusurun, yanlıştın, hatân yok...

Her şeyin en güzel, en mükemmel!” demektir.

Onun için, “*Sübhâna'llâh*” sözünü hayran olunacak ve hayret edilecek yerlerde söylerlerdi. İslâmî âdâba göre ecdadımız, selef-i sâlihînimiz, hayatta çeşitli şeylerle karşılaştığı zaman, kendi duygularını frenlemek için veya kendi duygularını karşı tarafa ifade etmek için, güzel sözleri kullanırlardı. Meselâ; beğendikleri, hayret ettikleri bir şey olduğu zaman, “*Allâhu ekber!*” diye bağırırlardı, seslenirlerdi.

Meselâ, Ve'd-duhâ Sûresi indiği zaman, sahabe-i kiram oradaki o müjdeleri duyunca, sureyi dinledikten sonra, (*Allâhu ekber*) “Cenâb-ı Hak en büyüktür!” diye tekbir getirmişlerdi. Yâni, bu bizim alkışımız gibi, hayranlık duyunca şakır şakır bir alkış tufanı koptuğu gibi; meydanda ise, “Yaşa, varol!” sözü gibi... O makamda ama, tabii İslâmî edebe göre, güzel bir söz söyleniyor.

Kızdığı zaman, karşı tarafta kendisini üzecek davranışlar olduğu zaman, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm*”

denirdi. Veya, “*Lâ ilâhe illa’llâh*” denirdi. Şimdi hacca, umreye gittiğimiz zaman görüyoruz. Araplar birbirleriyle münakaşa filân ediyorlar. Birbirleriyle biraz yüksek sesle sesler söylenmeğe başladığı zaman:

“—*Sallû ale’n-nebiyyi!*” yâni, “Peygamber Efendimiz’e salât ü selâm getir!” diyorlar.

O da tabi “Hayır, getirmem!” diyemiyor; “*Allâhümme salli alâ seyyidinâ muhammed*” diyor. Böylece kızışan ortam serinlemiş oluyor, kırgınlık dağılıyor, şeytana fırsat verilmemiş oluyor.

“*Sübhâna’llâh*” ne demek?.. “Yâ Rabbi, sen her türlü noksandan münezzehsin! Her türlü kemâlâtın sahibisin, hâlikısın, mâlikisin!” demek.

Onun için, güzel bir şey, hayran olunacak bir şey gördüğü zaman da selef-i sâlihînimiz, “*Sübhàna’llàh!*” derlerdi.

“—*Sübhàna’llàh*, ne kadar güzel manzara!..”

“—*Sübhàna’llàh*, ne kadar güzel bir çiçek, ne hoş koku!..” filân gibi söylerlerdi.

İşte burada da, pazar yerine girildiği zaman böyle bir tesbih söylemenin mükâfâtı bildiriliyor. Demek ki, biz de zikrederek, Allah’ı düşünerek, Cenâb-ı Hakk’a böyle tesbih ederek pazar yerine girersek; inşâallah hatalardan, günahlardan, o çarşının, pazarın şeytanca işlerinden, şeytanın aldatmalarından korunuruz.

(*Ve men kàle: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*) “Her kim de ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*’ derse...” Bu ne demek: “Hiç bir güç ve kuvvet yok Allah’ınkinden başka... Bütün güç ve kuvvet Allah’ındır. O kâdir-i mutlaktır, ne isterse onu yapar. O müsaade ederse, başka şeyler de olabilir; etmezse, olmaz!” demek.

Bu da çok mühim bir sözdür, buna da *havkale* derler. *Havkale*, ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*’ demektir. *Tesbih* de, “*Sübhàna’llàh*” demektir.

“Böyle *havkale* eyleyen, yâni ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*’ diyen; (*kâne fî civâri’llâh hattâ yümsiye*) Cenâb-ı Hakk’ın hıfz u himâyesinde olur, akşam oluncaya kadar...”

Akşam olunca tabii pazar yeri dağılacak. Gündüzle kâimdi. Gece oldu mu, ışık filân olmadığından, akşam vakti gelmeden evvel herkes metainı toplar, gideceği yere giderdi.

“Akşama kadar Cenâb-ı Hak’ın hıfz u himâyesinde, korumasında olur.” Çünkü bütün güç ve kuvvetin Allah’ta olduğunu anlamış, şuurlu bir müslüman... “Sen bu şuura ermişsin diye, Cenâb-ı Hak onu sever ve gafletten, hatâdan, yanlıştan, aldatılmaktan, zarara uğratılmaktan, artık her türlü istemediği şeyden korur. Cenâb-ı Hak’ın himayesinde olunca, zararlı bir şeye mâruz kalmaz.

O halde, çarşıya pazara gittiğimiz zaman tesbih söyleyelim, “*Sübhâna’llâh*” diyelim; veya “*Sübhâna’llâh, ve’l-hamdü li’llâh, ve lâ ilâhe illa’llâhu va’llâhu ekber*” diyelim!.. Sonunda bu da zikredildiği için, “*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm*” diyelim!..

Demek ki namazların sonrasında, Ayete’l-Kürsî’yi okumadan evvel okuduğumuz tesbihi söylersek, orada bunların hepsi var: “*Sübhâna’llâhi ve’l-hamdü li’llâhi ve lâ ilâhe illa’llâhu va’llâhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm.*”

Demek ki, pazar yerine girdiğiniz zaman, dilinizle bu sözleri söyleyin de, bu sevapları Cenâb-ı Hak, Peygamber SAS Efendimiz’in bize bildirdiği, müjdelediği, va’dettiği şekilde sizlere ihsân eylesin... Sizi korusun, çarşının pazarın şerrine uğratmasın... Hayrına erdirsin...

Ticaretiniz, alışınız, verişiniz hayırlı olsun...
İşiniz rast gitsin...

Bu birinci hadis-i şerif. İnşâallah üç tane okuruz.

b.Kış Mü'minin Baharıdır

İkinci hadis-i şerife geliyorum. Bu da çok çok hoşuma giden bir hadis-i şeriftir. Ebû Saîd RA Hazretleri rivayet etmiş. Muhtelif kitaplarda kaydedilmiş, muhtelif ibareleri var. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

الشِّتَاءُ رَبِيعُ الْمُؤْمِنِ؛ قَصَرَ نَهَارُهُ فَصَامَهُ، وَطَالَ
لَيْلُهُ فَقَامَهُ

(العسكري في الأمثال، هب. ق. عن أبي سعيد)

RE. 215/15 (*Eş-şitâü rebîu'l-mü'min; kasura nehâruhû fesâmehû, ve tâle leylühû fekâmehû.*)

Ne kadar hoş, ne kadar tatlı bir hadis-i şerif. İnşâallah, hattat kardeşlerimiz güzelce yazarlar, duvarlara asılır. Şimdi sonbahardayız ya, önümüzde kış var. Ekim çıktı mı, bir kasım kalıyor, ondan sonra kışa geliyoruz. Bir buçuk ay sonra kış...

² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.416, no:3940; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.297, no:8239; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.375, no:3672; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kısmen: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.75, no:11734; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.324, no:1061; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.325; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.115, no:141; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.576, no:35209; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.519, no:1533;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIII, s.432, no:13464.

Şitâ, Arapça'da kış demek. Sayf, yaz demek.

إِيَالْفِهِم رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

(قریش:۲)

(Îlâfihim rihlete's-şitâi ve's-sayf) [Kış ve yaz seyahatları onlara kolaylaştırıldığı için...] (Kureyş, 106/2) diye sûreden hatırlayacaksınız.

Sayf'ın yaz olduğunu, sayfiye kelimesinden hatırınızda tutabilirsiniz. Sayfiye, yazın gidilen köşkler, deniz kenarları, bağlık bahçelik çiftlik yerlere deniliyor; yazlık demek. Rebi' de ilkbahar demek.

Şimdi burada Peygamber SAS Efendimiz, iki mevsimi yan yana söyleyerek, nükte, bir edebî sanat, bir güzel söz ifade buyurmuş:

(Eş-şitâü rebîu'l-mü'min) “Kış mevsimi mü'minin baharıdır.”

Ne kadar güzel! Kıştır ama mü'min için ilkbahar gibidir. İlkbaharı severiz. Neden?.. Kışın soğuktur, ayazdır, dondurucudur. Köylerde, dağlarda çeşitli sıkıntılar olur. Yakıt olmazsa, evde insan üşür. Abdest alacağı zaman elleri, ayakları üşür. Elinin yüzü çatlar. Oraya ilaç sürülecek olur, çatlakları sızlar... Çeşitli zorlukları, meşakkatleri vardır.

Ama ilkbahar geldi mi, havalar yumuşar. Koyunlar kuzularını dünyaya getirir. Kuzular meleşir, kelebekler uçar, kuşlar öter... Çayırlar, çimenler yemyeşil olur, çiçeklerle bezenir,

halı gibi olur. Gökyüzünde bereketli bulutlar yağmurlar yağdırır. Şırl şırl sular akar... Şairlere ilham kaynağı olun, şiirlere konu olan bir güzel mevsim. Onun için baharı çok severler, nevbahar derler. Biz ilkbahar diyoruz. Bu herkesin sevdiği bir mevsimdir.

Peygamber SAS Efendimiz de kışı methediyor: “Kış mü’minin baharıdır.” diyor. Yâni, “İnsanların baharı sevdiği gibi, mü’min kışı sever, kıştan memnundur.”

Sonra güzelce de izah ediyor:

(*Kasura nehâruhû*) “Gündüzü kısadır.” Kışın gündüzler kısa olur, saat olarak azdır; geceler uzundur. (*Fesâmehû*) “Mü’min de o kısa günde orucu kolay tutar, rahat tutar. Orucu tutuverir, sevabı kazanır.”

Bir de harman zamanında, gündüzün çok uzun sürdüğü ve sıcağın çok olduğu, insanın çok susadığı, göğsünü bağırını açıp da rüzgâr aradığı zamanı düşünün... O zaman oruç tutarken, akşama kadar ağzının nasıl kuruyacağını düşünün... O harman vaktinde, bizim eski dedelerimizin, bir taraftan harman yaparken, döven çevirirken, bir taraftan oruç tuttıkları zamanları ben hatırlarım. Allah sevaplarını çok eylesin... Zordur.

Kışın gündüz kısa olduğu için, oruç tutmak kolaydır. “Kış mü’minin ilkbaharıdır. Çünkü gündüzü kısa oldu, o da gündüzünü oruç tuttu.” diyor Peygamber Efendimiz. Böylece sevabı kazandı.

(*Ve t le leyl h *) “Kışın gecesini de uzun olur. (*Ve k meh *) Gecesi uzun olunca da, yatsıdan sonra erken yatar, uykusunu alır; zorlanmadan gece ibadetine, teheccüde kalkar. Abdestini alır, namazını kılar, tesbihlerini  eker. Kur’an-ı Kerimini okur, Cenâb-ı Hakk’a tazarru ve niyaz eyler. Seherlerde güzel güzel tevbe ve istiğfar eyler.

*Dağlar ile, taşlar ile,
Çağırayım Mevl m seni;
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevl m seni!..*

Böylece gündüzde oruflu olup sevap aldığı gibi, gecede de teheccüde rahatlıkla kalkabilir. O gece ibadetini yapıp, büyük sevapları alır. Çünkü:

رَكَعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek’at ni mine’l-leyli hayrun mine’d-d ny  ve m  f h .*) “Geceleyin kılınan iki rek t k bir namaz, dünyadan ve dünyanın içindeki her Şeyden daha hayırlıdır.”

Onun için bu kış mevsimi, hem gecede hem gündüzde müslümanın içine çok yarıyor. Gündüz kolay oruç tutuyor, yine sevap kazanıyor aynen... Gece de kolay kalkıyor teheccüde, sevabı kolayca kazanıyor. Ama yaz olsaydı, gündüz oruç tutmak zor olacaktı. Gece de kısa olduğundan, yattığı zaman uykusunu alamadığından, teheccüde kalkmak zor olurdu.

Teheccüde kalkacaktı, bir de bakar ki teheccüdün vakti geçivermiş, sabahın vakti gelmiş. Allah saklasın, bir de sabah

vaktinde de uyanamayıp, güneş doğduktan ne kadar vakit geçtikten sonra, gafletle uyanmak ne kadar acı olur.

“—Sabah namazına vaktinde kalkamadım, kılamadım!” diye kadar üzülür müslüman...

Halbuki kış geceleri böyle olmaz, rahatlıkla hem teheccüdünü kılar, hem sabah namazına yetişir.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Bugünlerde zaten kolaylaşmıştır. Üç Ayların içindeyiz, Receb ayındayız. Receb ayında Peygamber Efendimiz çok oruç tutardı. Siz de böyle gündüzü kısa olan mevsimde oruçları çokça tutun, sevapları kazanın!.. Geceleri de teheccüde kalkın, sevapları kazanın!.. Bizi de duadan unutmayın...

c.Şirkin Gizli Oluşu

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Hazret-i Aişe Anamız RA'dan. Hakîm-i Tirmizî, Hâkim ve Ebû Nuaym rivayet etmişler. Birkaç konuyu ihtiva eden bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

الشِّرْكُ أَخْفَى فِي أُمَّتِي، مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى
الصَّفَا فِي اللَّيْلَةِ الظُّلْمَاءِ؛ وَ أَدْنَاهُ أَنْ تُحِبَّ عَلَى
شَيْءٍ مِنَ الْجَوْرِ، أَوْ أَنْ تُبْغِضَ عَلَى شَيْءٍ مِنَ الْعَدْلِ؛
وَهَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ فِي أَهْلِ، وَالْبُغْضُ فِي أَهْلِ
. قَالَ أَهْلُ تَعَالَى : قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ أَهْلًا،
فَاتَّبِعُونِي، يُحِبِّبْكُمْ أَهْلًا

(الحكيم، ك. حل. عن عائشة)

RE. 215/16 (*Eş-şirkü ahfâ fî ümmetî, min debîbi'n-nemli ale'ssafâi fî'l-leyleti'z-zalmâ'*; ve ednâhü en tuhibbu alâ şey'in mine'lcevri, ev en tübgıda alâ şey'in mine'l-adl; ve heli'd-dînü ille'lhubbu fi'llâh, ve'l-buğdu fi'llâh. Kàle'llàhu teâlâ: Kul in kuntüm tuhibbûna'llàhe, fettebiünî, yuhbibkümü'llàh) Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Bu hadis-i şerifte, birinci konu: Peygamber Efendimiz şirkin ince bir tehlike olduğunu, gizli bir tehlike olduğunu anlatıyor.

³ Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.319, no:3148; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.368; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.60, no:1024; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.858, no:7504; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.434, no:13468.RE. 215/16

Diyor ki:

(Eş-şirkü ahfâ fî ümmetî min debîbi'n-nemli ale's-safâ fî'l-leyleti'z-zalmâ') “Şirk ümmetim hakkında, karanlık gecede kara taşın üzerinde karıncanın yürümesinden daha gizli bir şeydir.” Yâni öyle açık, belirgin bir şey değildir. Sessiz, sedasız, karanlık gecede karıncanın kara taşın üzerinde, karınca zaten kendisi de kara; kara karınca kara taşın üzerinde, karanlık gecede yürüdüğü zaman, nasıl göreceksin?.. Işık olmazsa göremezsin.

Şirk de öylece görünmez bir şekilde insana geliverir, insan tehlikeye düşer. Şirk benim ümmetim hakkında böyle karıncanın adımcığından, kara taşın üzerinde karanlık gecede adımcık adımcık gelmesinden daha tehlikeli, daha gizli bir şekilde geliverir, diyor.

Yâni, “Şirke düşüverir bir müslüman, aman dikkat edin!” mânâsına. Birdenbire, karıncanın yürüdüğünü insan anlamadığı gibi...

(Ve ednâhu) “Bu şirkin en aşağısı...” Tabii şirkin en kocamanı, en görüneni, en bilineni: Bir insanın Allah’a ortak koşmasıdır; puta tapmasıdır, haça tapmasıdır, insana tapmasıdır, dağa tapmasıdır, öküze, timsaha tapmasıdır, Firavun’a, Nemrud’a tapmasıdır... Neyse tarih boyunca, işte okuduğunuz, vaazlardan duyduğunuz çeşit çeşit şaşkınlıklar, aya güneşe tapmasıdır... Bu tabii şirk... Yâni adamın bir dini var, bir inancı var ama dini bozuk, inancı yanlış, akla aykırı, Allah’ın rızasına aykırı.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

(آل عمران ١٩)

(*Inne'd-dîne inda'llâhi'l-islâm*) “Allah’ın indinde hakikî din İslâm dinidir.” (Âl-i İmran, 3/19)

Şimdi bu gizlice insana geliveren, insanın içine pattadak düşüverdiği gizli şirke, çok dikkat etmek lâzım! O öyle güneşe tapmak gibi değildir. Bir müslüman güneşe tapmaz, öküze tapmaz, öteki milletlerin taptığı yanlı şeylere tapmaz. Ama (*ednâhu*) meselâ en aşağısı, nedir: (*En tühibbu alâ şey'in mine'l- cevri*) “Zulümden bir şeyi sevmendir.”

Adam zulmediyor, zâlimlik yapıyor. Öyle yapmasına rağmen, o adamı seviyor. Bu bir zulüm yapmış, yâni sen bunu niye seviyorsun?.. İşte bu bir şirktir. Bunu bir şirk olarak kabul ediyor. İzah edecek neden şirk saydığını Efendimiz, öyle olduğunu izah edecek.

(*Ve en tubğida alâ şey'in mine'l-adli*) “Bir de bir adam adaletli, hakkaniyetli, dosdoğru, bir şey söylüyor, bir şey söylüyor, yapıyor. Sen de ondan hoşlanmıyorsun, kıızıyorsun onu yaptı diye. Halbuki doğruyu yapıyor, adaletli olanı yapıyor. Adaletli olan şeyi yapmasına rağmen kızman, zulüm cinsinden bir şeyi yaptığı halde onu yapanı sevmen işte şirkin aşağı çeşitlerinden bir tanesi de budur. (*Ve heli'd-dînü ille'l-hubbu fi'llâh, ve'l-buğzu fi'llâh*) Çünkü, Allah için sevmek ve Allah için kızmaktan başka bir şey midir din?..”

Bunu yapmamış oluyor insan. Sevdiğini Allah için sevecek. Allah rızası için, Allah seviyor diye sevecek. Sevmediğine, kızdığına da Allah rızası için kızacak. Allah kızıyor, Allah'ın emrine aykırı diye kızacak. Buna “*el-hubbu fi'llâh, ve'l-buğzu fi'llâh*” diyoruz.

Bunu bütün müslümanların iyice öğrenmesi lâzım! Namazı öğreniyorlar, haccı öğreniyorlar da, bak burada Peygamber SAS Efendimiz, aziz kardeşim, dinleyicim nasıl soruyla soruyor:

(*Ve heli'd-dînü ille'l-hubbu fi'llâh ve'l-buğzu fi'llâh*) “Din Allah için sevmek ve Allah için buğz etmekten başka bir şey midir? Sadece odur!” diye söylüyor, önemini vurgulamak için. Demek ki hakiki bir dindar, sevdiğini Allah için sever, kızdığına Allah için kızar. Bu sevgiler, bu kızmalar Allah için olmazsa, o zaman şirk oluyor. Çünkü adam adaletle iş yaptığı halde kızıyor, zulüm yaptığı halde seviyor. O zaman şirk oluyor.

Oooo, vah, yazık!.. O zaman ahalinin çoğu, dünya üzerindeki insanların çoğu şirke düşmüş durumda. Allah rızası için adaleti sevmesi lâzımken, Allah rızası için zulme buğz etmesi lâzım gelirken, zulmedeni seviyor, adalet edene kızıyor. Doğru söyleyeni dokuz köyden kovuyorlar. Yamuk iş yapanı baş tacı ediyorlar, alkışlıyorlar, öne geçiriyorlar. Din Allah için sevmek, Allah için buğz etmekten başka bir şey midir halbuki? Ooo, demek ki her sevdiğimizi Allah için sevecekmışız, her kızdığımızı Allah için kızacaktımışız. Ölçek ne:

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri o şeyi seviyor mu?..”

“—Seviyor!”

“—Ben de seviyorum.”

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri sevmez mi bu işi?”

“—Sevmez.”

“—O zaman ben de sevmiyorum!”

E bunu nereden anlayacağız?.. Allah'ın Kur'an-ı Kerim'inden, gönderdiği Peygamber-i Zîşan'ından...

Peygamber Efendimiz'in hadislerini okuyacağız, Kur'an-ı Kerim okuyacağız. Neyin yasak olduğu, neyin emredildiği belli...

Bakın, geçen gün de söyledim: Bir hafta önce, on gün önce müslüman olmuş İsveçli kardeş, ne diyor?

“—Niye müslüman oldun?” diye sordum. Diyor ki:

“—Kur'an-ı Kerim'i okudum. Baktım ki müslüman olmaktan başka çare, başka seçenek yok. 'Müslüman olmam lâzım!' dedim, müslüman oldum.” dedi.

Muhterem kardeşlerim! Anneden, babadan müslümanlığı miras almışız, helâl olsun, çok güzel. Çünkü ölüm hak, miras helâldir. Dedelerimiz iyi müslümanlardı, Allah için çalıştılar, sevapları kazandılar, mekânları cennet olsun, ahirete göçtüler. Din de bize miras kaldı. Hatta bu beldeler, bu diyarlar onlardan bize emanet kaldı. Şimdi biz miras aldık dini ama, ne yapmamız lâzım?.. Dinin inceliklerini öğrenip, bizim kendimizin de şuurlu müslüman olması lâzım! Dini bilmemiz lâzım!..

Kur'an-ı Kerim'i bilmiyoruz, omuz silkiyoruz. Arapça'yı öğrenmemişiz. Bülbül gibi İngilizce, Fransızca, Almanca konuşuyor. Fasih, hatta anlayamıyor konuşan;

“—Sen Türk müsün, Alman mısın?..” diye soruyor.

Hatta benim bir arkadaşımınla beraber hacca gitmiştik. Orada Cidde havaalanında bir konuşmaya tutuştu Arap'la. Arap Almanya'da bulunmuş, bizim arkadaşımız da Almanya'da bulunduğu için konuştular. Bizim arkadaş tabii Almanca'yı güzel biliyor. Kendisi de uzun boylu, sarışın; tabii Kazanlı olduğundan. Oradakiler güneşi çok görmediğinden sarışın oluyorlar. Kardeşimiz Kazanlı, yâni Kazan müslümanlarından. Arap, çok güzel Almanca konuşmasından, tipine de baktı, sarışın görünce:

“—Yok...” dedi, “Sen Almansın, kandırıyorsun beni!” dedi.

Cidde'de Alman müslümanı sanıyor yâni. Irk olarak Alman sandı.

Yâni, “Her dili güzelce öğreniyoruz da, şu Kur'an-ı Kerim'in yazılmış olduğu, inmiş olduğu Arapça'yı öğrenmezsek, Peygamber Efendimiz'in konuştuğu Arapça'yı öğrenmezsek olmaz!..” deyip öğrenmemiz lâzım. Ben bu yurt dışında kaç müslüman Avrupalıyla tanıştıysam, ilk işleri Arapça'yı öğrenmek. Neden?.. Onunla anlayacaklar dinin inceliklerini.

Arapça'yı öğreneceğiz, Kur'an-ı Kerim'i güzelce okuyacağız, aşk ile şevk ile... Bak, gayrimüslim olan bile Kur'an okuyunca müslüman oluyor.

Müslüman olduğunu ailesine ilân etmiş:

“—Ben müslüman oldum, haberiniz olsun.” diye.

“—Ne dediler?” dedim.

“—Evin içine bomba atmış gibi oldu.” diyor.

Yâni bomba atsa, bom diye patlar. Çok tepki göstermişler ama o tepkiye filân aldırılmıyor. Yâni insan iyi mü'min oldu mu, kalbine iman girdi mi Allah'ın rızasını düşünür, ne yapması gerekirse doğru olanı yapar. Kızan kızsın, kızmayan kızmasın. Anlayan anlasın, anlamayana Allah hidayet versin, ne diyelim...

Evet, dini öğreneceğiz, dini bilmeden olmaz. Bakın Peygamber Efendimiz, hiç bilmediğimiz bir tarafından bize dini tarif etti: (*Ve heli'd-dînü ille'l-hubbu fi'llâh ve'l-buğzu fi'llâh*) “Din, Allah için sevmek, Allah için buğz etmekten başka bir şey midir sanki?.. Elbette sadece odur!” Yâni, çok önemli Allah için sevmek, Allah için kızmak. Sevdiğini Allah için sevecek, kızdığına da Allah için kızacak.

Allah içi kızılacak kimseye kızması lâzım. Severse olmaz, şirk olur. O zaman Allah'ın emrini tutmuyor da, başka bir ölçüğü ölçek alıyor. O zaman şirk oluyor. Sevilecek insana da kızıyor. Kızmayacak, Allah için sevecek onu, çünkü Allah seviyor. Bu çok ince bir kural... İnşâallah, bu hadis-i şerifi iyice hazmeder, öğrenirsiniz.

Râmûzü'l-Ehâdîs'in 215. sayfasının 16. hadis-i şerifi. Bunu güzelce ezberlesin kardeşlerim, herkese anlatsınlar.

Efendimiz bir de, Kur'an-ı Kerim'den sözüne delil olacak ayet-i kerimeyi okuyor: (*Kàle'llàhu teâlâ*) Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurdu ki:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

(آل عمران: ۳۱)

(*Kul*) “Rasûlüm de ki: (*În küntüm tuhibbûna'llàh*) ‘Eğer siz Allah’ı seviyorsanız, (*fettebiünî*) bana ittibâ edin, bana uyun ki, (*yuhbibkümü'llàh*) Allah da sizi sevsin!’” (Âl-i İmran, 3/31)

Yâni bak din neymiş? Allah’ı seven insan, Rasûlüllah’ı da sevecek...

Çok kimseler var. Şimdi bu gezdiğim dış ülkelerde hristiyanlar, meselâ Hazret-i İsâ’yı sevmek, Allah’ı sevmek konusunda çok edebiyatlar gelişmiş, onu söylüyorlar. Ama Allah’ı seviyorsanız, o zaman Allah’ın peygamberini seveceksiniz, Allah’ın peygamberine tâbî olacaksınız.

Allah’ın kelâmını seveceksiniz, Allah’ın kelâmını okuyacaksınız, Allah’ın kelâmına, emrine uyacaksınız, Allah’ı seven, Allah’ın emrini de sever, Allah’ın sevdiği kulu da sever. O zaman da, öyle yaparsa Allah’ın sevgisini kazanır, yapmazsa sevgisini kazanamaz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize, gerçekleri görmeyi nasib etsin... Görmeyenlerin de, gözlerindeki perdeleri kaldırsın, gönüllerindeki pası izâle etsin, hakkı görmeyi nasib eylesin...

Cümlemizi rızasına uygun ömür sürmeye muvaffak eylesin... Sevdiği hâlis, sâlih, hakikî müslümanlar eylesin... İslâm'a güzel hizmetler yapmayı nasib eylesin... İman-ı kâmil ile ahirete göçmeyi nasib eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Peygamber Efendimiz'e komşu eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 10. 2000 - İSVEÇ

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

